

ชื่อเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่วิถีนาคต วิถีคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ผู้วิจัย นายวัฒนชัย ธีรศิลาเวทย์

ปีที่วิจัย ปีงบประมาณ 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่วิถีนาคต วิถีคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่วิถีนาคต วิถีคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 3) เพื่อทดลองใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่วิถีนาคต วิถีคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 และ 4) เพื่อประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่วิถีนาคต วิถีคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ซึ่งการวิจัยนี้เป็นวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการ ผู้ให้ข้อมูล คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 75 คน 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มงานและหัวหน้าหน่วยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวม 14 คน และประธานกลุ่มเครือข่าย 8 คน รวม 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แบบบันทึกการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นที่เป็นปัญหา แบบสรุปผลการประชุมระดมสมอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1) ด้านคุณภาพนักเรียน (Smart Student) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 7,329 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลด้านคุณภาพนักเรียน (Smart Student) 2) ด้านคุณภาพสถานศึกษา (Smart School) กลุ่มเป้าหมาย คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 76 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลด้านคุณภาพสถานศึกษา (Smart School) 3) ด้านคุณภาพบุคลากร (Smart People) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 654 คน รวมกับผู้บริหารการศึกษา และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 67 คน รวมทั้งสิ้น 721 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู และแบบบันทึกข้อมูลด้านคุณภาพบุคลากร (Smart People) 4) ด้านคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Smart Office) กลุ่มเป้าหมาย คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลด้านคุณภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Smart Office) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดเรียงลำดับ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย คือ 1) ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไป จำนวน 311 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 75 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไป ต่อการให้บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่วิถีนาคต วิถีคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 2) สภาพปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า (1) ด้านนักเรียน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เกิดปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และคิดเลขไม่เป็น นักเรียนบางส่วนครอบครัวมีปัญหา ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือล่อแหลม นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีปัญหาการอ่านและเขียนไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และบางคนยังอ่านหนังสือไม่ได้ หรืออ่านไม่คล่อง ไม่สอดคล้องกับช่วงวัย (2) ด้านสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เชิงเขา หุบเขา พื้นที่สูง เกาะแก่ง ถิ่นทุรกันดาร ทั้งประเภทยุงยาก และประเภทยุงยากมาก มีนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานศึกษาที่เล็กหรือยุบรวม ซึ่งต้องเดินทางไกลเพิ่มขึ้นจึงมีความเสี่ยงในเรื่องอุบัติเหตุในการเดินทางมาเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 75 ประสบปัญหาขาดแคลนครู (3) ด้านบุคลากร พบว่า ครูบางส่วนขาดเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยังคงจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเดิมๆ ใช้วิธีการสอนบรรยายหน้าชั้นเรียนให้เด็กท่องจำความรู้ ขาดปฏิสัมพันธ์ในระหว่างครูและนักเรียน ส่งผลให้ด้านคุณภาพนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ ครูมีการย้ายออกนอกพื้นที่อยู่เนืองๆ ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการจัดการศึกษา และยังมีสถานศึกษาประมาณร้อยละ 35 มีเพียงผู้รักษาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาขาดความเข้มแข็งและความต่อเนื่อง (4) ด้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารการศึกษามีการหมุนเวียน เปลี่ยนผ่านมาดำรงตำแหน่งประมาณ 1 ปี ต่อเนื่องมาเกือบ 10 ปี ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการบริหารงานและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 3) ความต้องการในการใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าเป้าหมายการพัฒนา มี 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านคุณภาพนักเรียน (2) ด้านคุณภาพสถานศึกษา (3) ด้านคุณภาพบุคลากร และ (4) ด้านคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานตามนโยบายฟื้นฟู ดูแล และพลิกโฉมการศึกษา ใน 3 เรื่อง คือ 1) การพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น โดยใช้

รูปแบบ P2AD2R Model 2) การจัดระบบความปลอดภัยในสถานศึกษาผ่านการบูรณาการภาคีเครือข่าย โดยใช้รูปแบบ 5As Model และ 3) การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้รูปแบบ P2AD2R Model

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามนโยบายการฟื้นฟู ดูแล และพลิกโฉม การศึกษา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น โดยใช้รูปแบบ P2AD2R Model มีขั้นตอน ดังนี้ P : Plan วางแผน A : Act ดำเนินการ A : Assessment นิเทศ ติดตาม และประเมินผล D : Development ปรับปรุง และพัฒนา R : Report สรุปผล และถอดบทเรียน R : Reflect แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผล 2) การจัดระบบความปลอดภัยในสถานศึกษาผ่านการ บูรณาการภาคีเครือข่ายโดยใช้รูปแบบ 5As Model มีขั้นตอน ดังนี้ 1.Awareness : สร้างความตระหนัก การรับรู้ กำหนดความต้องการและเป้าหมาย 2. Act : ปฏิบัติการ 3. Assessment : การประเมิน 4. Attempt : มุ่งมั่น พัฒนา 5. Achievement : ผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ 3) การขับเคลื่อนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้รูปแบบ P2AD2R Model มีขั้นตอน ดังนี้ P : Plan วางแผน A : Act ดำเนินการ A : Assessment นิเทศ ติดตาม และประเมินผล D : Development ปรับปรุง และพัฒนา R : Report สรุปผล และถอดบทเรียน R : Reflect แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผล ผลการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า 1) ด้านคุณภาพนักเรียน (Smart Student) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการ ประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 สูงกว่าปีการศึกษา 2564 ทุกด้าน นักเรียนมีคุณภาพ ได้รับเกียรติบัตรหรือรางวัลต่างๆ ปรากฏผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ 2) ด้านคุณภาพ สถานศึกษา (Smart School) สถานศึกษาได้รับเกียรติบัตรหรือรางวัลต่างๆ ตั้งแต่ระดับจังหวัดขึ้นไป อยู่ในระดับคุณภาพดี ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด สถานศึกษามีคุณภาพ ได้รับเกียรติบัตร หรือ รางวัลต่างๆ ปรากฏผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ 3) ด้านคุณภาพบุคลากร (Smart People) ความสามารถ ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ความสามารถในการจัด การเรียนรู้ของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด บุคลากรในสถานศึกษา และ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีคุณภาพ โดยได้รับเกียรติบัตรหรือรางวัลต่างๆ ปรากฏผลสำเร็จ เป็นที่ประจักษ์ 4) ด้านคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Smart Office) 1) การดำเนินงาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ตัวชี้วัดความสำเร็จตามยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติราชการ) และ 3) การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ (ITA Online) มีการพัฒนาในทุกด้าน

4. ผลการศึกษาประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า 1) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไปต่อการให้บริการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิถีนาคต วิถีคุณภาพ คุณภาพนักเรียน คุณภาพ
สถานศึกษา คุณภาพบุคลากร คุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่วิถีนาคต วิถีคุณภาพ
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....
ตำแหน่ง วิทยฐานะ.....
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

ได้รับและศึกษาเอกสารการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่วิถีนาคต วิถีคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว
ซึ่งได้พิจารณาเห็นว่า เป็นผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา สามารถนำไป
ปรับใช้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้ตอบรับ
(.....)
ตำแหน่ง.....
...../...../.....

หมายเหตุ : ส่งแบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานที่ E-mail : Kantapat479@gmail.com
ภายในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗